

**Αναστοχασμός και προτάσεις για θέματα που σχετίζονται με το
εκπαιδευτικό έργο από τον σχολικό σύμβουλο Φυσικής Αγωγής και
πρόεδρο της ΠΕΝΕΛΦΑ Νίκο Τριπόδη**

1. Κυρίαρχη επιδίωξη της φυσικής αγωγής σήμερα δεν είναι η συμμετοχή των μαθητών σε φυσικές δραστηριότητες, αλλά η εμπέδωση εκ μέρους τους ενός υγιούς τρόπου ζωής, ο ενστερνισμός αξιών και η ανάπτυξη συμπεριφορών που θα τους επιτρέψουν να ενταχθούν αρμονικά και να λειτουργήσουν δημιουργικά στη σύγχρονη κοινωνία. Η άσκηση και η φυσική δραστηριότητα είναι εξ ίσου απαραίτητη με τις γνώσεις ζωής των άλλων μαθημάτων αλλά, ίσως πιο αναγκαία, επειδή άπτεται όχι μόνο της μάθησης αλλά και της υγείας. Ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος της ΠΕΝΕΛΦΑ προτείνουμε την εξασφάλιση τριών ωρών τουλάχιστον φυσικής αγωγής την εβδομάδα, τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
2. Ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος της επιστημονικής Πανελληνίας Ένωσης Εκπαιδευτικών Λειτουργών Φυσικής Αγωγής (ΠΕΝΕΛΦΑ), εκτιμούμε ότι η διδασκαλία της φυσικής αγωγής από εκπαιδευτικούς δημοτικής εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι οποίοι δεν έχουν διδαχθεί το αντικείμενο της φυσικής αγωγής, θέτει σε κίνδυνο την σωματική ακεραιότητα και υγεία του μαθητή, δεν εστιάζει στη γνωστική, συναισθηματική και ψυχοκινητική ανάπτυξή του και αντιτίθεται στη νομιμότητα των υπηρεσιακών ενεργειών του υπαλλήλου.
3. Το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και τα Α.Π.Σ. εκσυγχρονίζουν το περιεχόμενο σπουδών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο και εισάγουν αρκετές καινοτομίες για τα δεδομένα του εκπαιδευτικού συστήματος. Η δε αξιολόγηση τους σχετικά με την εφαρμογή των στη σχολική τάξη, θα μπορούσε να συντελέσει άμεσα στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της ανατροφοδότησης. Οι νέες τεχνολογίες στη φυσική αγωγή θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να στηρίζουν τις προσπάθειες των μαθητών για κατανόηση, για να προάγουν την εννοιολογική αλλαγή, τη μεταγνωσιακή επίγνωση και τη γνωσιακή ευελιξία.
4. Ως σχολικός σύμβουλος προτείνω την ενεργοποίηση του άρθρου 47 του Ν. 1566/1985 για την δημιουργία μαθητικών ομίλων αθλημάτων (ΜΟΑ) στους οποίους θα μετέχουν προαιρετικά οι μαθητές. Μαθητικοί όμιλοι αθλημάτων λειτουργούν ήδη στα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία (άρθρο 45 του Ν. 3966/2011). Στους ΜΟΑ θα λειτουργούν τομείς κατά αθλήματα και οι μαθητές θα παίρνουν μέρος σε όποιο άθλημα επιθυμούν. Χώροι άθλησης θα είναι οι αθλητικές εγκαταστάσεις των σχολείων. Η λειτουργία τους θα γίνεται εκτός του ωρολογίου προγράμματος. Οι δε αθλητικές δραστηριότητες θα διεξάγονται με ευθύνη των ΜΟΑ σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς.
5. Λυπηρό είναι ότι από το 2013 που σταμάτησαν οι αθλητικές τάξεις, δεν παρέχεται εξατομικευμένη επιστημονική υποστήριξη στους μαθητές-αθλητές μας. Δε δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές-αθλητές μας να ολοκληρώσουν την μαθητική τους εκπαίδευση σύμφωνα με τις αγωνιστικές τους υποχρεώσεις. Ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος της ΠΕΝΕΛΦΑ προτείνουμε την δημιουργία δυο αθλητικών σχολείων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, σε πιλοτικό πρόγραμμα (θεσμικό πλαίσιο, αναλυτικό πρόγραμμα, εισαγωγή μαθητών, υλικοτεχνική υποδομή και εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης). Κύριος σκοπός του αθλητικού σχολείου θα πρέπει να είναι η εξασφάλιση δωρεάν υψηλής παιδείας και κυρίως προπονητικών αθλητικών

μονάδων, με στόχο επιδόσεις παγκοσμίου ολυμπιακού επιπέδου και στελέχωση των εθνικών μας ομάδων.

6. Ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος ΠΕΝΕΛΦΑ, προτείνουμε τη θεσμοθετημένη στελέχωση της Ομάδας Φυσικής Αγωγής και την επιλογή του Υπευθύνου της με την διαδικασία της μοριοδότησης όπως πραγματοποιείται και με τον Υπεύθυνο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, της Αγωγής Υγείας, των Πολιτιστικών Θεμάτων κλπ.
7. Η αναπτυξιακή ψυχολογία υπογραμμίζει ότι το νήπιο μαθαίνει να κινείται και ταυτόχρονα, μαθαίνει μέσα από την κίνηση. Το δεδομένο αυτό ανάγει τη φυσική δραστηριότητα και την κίνηση σε κομβικό σημείο της γνωστικής, ψυχοκινητικής και συναισθηματικής/κοινωνικής ανάπτυξης και καθιστά απαραίτητη την ενσωμάτωση της φυσικής αγωγής στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος της ΠΕΝΕΛΦΑ προτείνουμε την εισαγωγή της φυσικής αγωγής στο νηπιαγωγείο ως δίωρη θεματική σε εβδομαδιαία βάση, την οποία θα αναλάβει εκπαιδευτικός φυσικής αγωγής σε συνεργασία με το/τη νηπιαγωγό.
8. Στο αποτελεσματικό σχολείο παρατηρείται η ύπαρξη ισχυρής κουλτούρας (σταθερότητα και προσαρμογή) και θετικού σχολικού κλίματος, σημαντικοί παράγοντες για την εύρυθμη λειτουργία του. Η κουλτούρα διαμορφώνει αξίες και θετική στάση απέναντι στην αλλαγή. Το θετικό σχολικό κλίμα προάγει την αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας. Ο ρόλος δε του ηγέτη (Διευθυντή) στην ανάπτυξη της κουλτούρας και του κλίματος επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ψυχική διάθεση των εκπαιδευτικών για την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα ενός σχολείου που δίνει το στίγμα της ίδιας της ύπαρξής του. Ως σχολικός σύμβουλος προτείνω την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου η οποία προϋποθέτει τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής. Η αξιολόγηση δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να «ελέγξει» τους εκπαιδευτικούς αλλά για να υποστηρίξει όλες τις παραμέτρους του εκπαιδευτικού συστήματος. Για τον λόγο αυτό, δεν μπορεί παρά να αποτελεί μια βαθύτατα συμμετοχική διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται όλοι όσοι μετέχουν στο εκπαιδευτικό έργο.
9. Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας «είναι το ταρακούνημα της τάξης, ώστε η τάξη αυτή να προσαρμοστεί στις ανάγκες περισσότερων παιδιών». Η διαφοροποίηση αποτελεί την έμπρακτη εφαρμογή των αρχών του ενιαίου σχολείου. Αποτελεί την απόδειξη ότι το ενιαίο σχολείο δεν αποτελεί χίμαιρα αλλά πραγματικότητα. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαφοροποιήσουν τους στόχους και τα περιεχόμενα των μαθημάτων, τις διαδικασίες μάθησης – διδασκαλίας και τις διαδικασίες αξιολόγησης και τα αποτελέσματα σύμφωνα με τις προϋπάρχουσες γνώσεις-αντιλήψεις, τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες, τα κίνητρα και το μαθησιακό προφίλ του μαθητή μέσω ποικίλων διδακτικών διαδικασιών και στρατηγικών διαχείρισης της τάξης.
10. Για την αποτελεσματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι γενικοί σκοποί της εκπαίδευσης ανά διδακτική βαθμίδα, οι επί μέρους διδακτικοί στόχοι των διδακτικών αντικειμένων, οι συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, οι κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις και κυρίως οι ανάγκες των εκπαιδευτικών και της σχολικής μονάδας. Η επιμόρφωση οφείλει να υποστηρίζει σθεναρά τόσο το παιδαγωγικό όσο και το διδακτικό έργο των διδασκόντων. Να αποβλέπει από τη μια στην ατομική κατάρτιση και ταυτόχρονα να προτρέπει σε συνεργατικές δράσεις και συλλογική προσπάθεια για όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της σχολικής κοινότητας. Να βρίσκεται σε στενή σχέση με την εκπαιδευτική έρευνα και τη

σχολική πρακτική. Να μπορεί να ενσωματώνει ποικίλες επιμορφωτικές δραστηριότητες και να αξιοποιεί τη σύγχρονη τεχνολογία. Να προβλέπει κίνητρα για τους εκπαιδευτικούς. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής ζητούν:

α. Να κυριαρχεί ο βιωματικός τρόπος εκμάθησης, που αξιοποιεί την εμπειρία των εκπαιδευτικών, προωθεί τον αναστοχασμό, την ομαδοσυνεργατική μάθηση και χρησιμοποιεί ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές.

β. Να περιλαμβάνει πλήθος δειγματικών διδασκαλιών από εκπαιδευτικούς και σχολικούς συμβούλους και στη συνέχεια συζήτηση.

γ. Να σχολιάζονται δειγματικές βιντεοσκοπημένες διδασκαλίες.

δ. Να γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένα περιστατικά και παραδείγματα (case study).

ε. Να προβλέπονται εκπαιδευτικές ανταλλαγές τόσο με σχολεία της ΕΕ, όσο επισκέψεις σε γειτονικές σχολικές μονάδες.

Ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος της ΠΕΝΕΛΦΑ προτείνουμε τη διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής με σκοπό τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου και την αύξηση του ενθουσιασμού των μαθητών.

11. Δυστυχώς αυτό που παρατηρείται στη νομοθεσία της ειδικής (φυσικής) αγωγής είναι η απουσία μακροπρόθεσμων στόχων και η έλλειψη στρατηγικής για την εξέλιξη της. Η έλλειψη αυτών των συγκεκριμένων στόχων, μας οδηγεί σε πλήρη αδυναμία αξιολόγησης και αποτίμησης των προηγούμενων ρυθμίσεων. Επίσης, η εκπαιδευτική κοινότητα δεν είναι προετοιμασμένη για την ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, η διδακτική προσέγγιση της διδασκαλίας, ο τρόπος αξιολόγησης των μαθητών, ο ελλιπής εξοπλισμός των σχολείων, η έλλειψη εποπτικών μέσων, η απροθυμία των εκπαιδευτικών για προσαρμογές και οι χωροταξικές ελλείψεις από τα σχολεία γενικής εκπαίδευσης δημιουργούν σοβαρά εμπόδια για την ανάπτυξη προγραμμάτων ένταξης και συνεκπαίδευσης για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Τέλος, οι στάσεις των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την ένταξή τους είναι αρνητικές. Οι ελλείψεις που έχουν σε γνώσεις σε συνδυασμό με την έλλειψη οργανωμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες υποβάθμισης της παρεχόμενης ειδικής αγωγής.
12. Η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στη μάθηση και στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη και ωρίμανση των μαθητών. Δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις τα περιστατικά βίας και εκφοβισμού στα σχολεία μας δεν αντιμετωπίζονται κατάλληλα και σε ορισμένες περιπτώσεις αποσιωπούνται. Παρατηρείται δε έλλειμμα εκπαίδευσης και περιορισμένη ευαισθητοποίηση από μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς, κοινωνία. Το «κλειδί» στην αντιμετώπιση του φαινομένου είναι η επένδυση στο σχεδιασμό και την εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων διαχείρισης της ενδοσχολικής βίας, που καθιστούν τους μαθητές ικανούς να επιλύουν μόνοι τους τις συγκρούσεις, ενισχύουν τη συμμετοχή τους σε ομάδες και στη λήψη αποφάσεων και καλλιεργούν θετική στάση ζωής. Η φιλοσοφία τέτοιων προγραμμάτων αποσκοπεί στην ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών και στηρίζεται στην επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

13. Η σχέση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην οργάνωση του αθλητικού χώρου είναι ελλιπής. Ενώ η υλικοτεχνική αθλητική υποδομή θα πρέπει να διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην επίτευξη των στόχων μας, εντούτοις διαπιστώνεται ότι η υπάρχουσα είναι ελλειμματική, προβληματική και μερικές φορές επικίνδυνη για την ακεραιότητα των μαθητών μας
14. Ως σχολικός σύμβουλος φυσικής αγωγής στην προσπάθεια να αξιολογήσω τις δράσεις που υλοποιήθηκαν κατά την Πανελλήνια Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού το 2015 και να συμβάλω στην όσο το δυνατόν αρτιότερη διεξαγωγή της στο μέλλον, διενήργησα έρευνα αποστέλλοντας ερωτηματολόγια στους διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Β' Αθήνας. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν πως, παρότι στην πλειονότητα τους οι εκπαιδευτικοί επικρότησαν τη θεσμοθέτηση της συγκεκριμένης ημέρας και πραγματοποίησαν ποικίλες δράσεις συναφείς με το θεματικό άξονα, αντιμετώπισαν ωστόσο πολλές δυσχέρειες, οι οποίες οφείλονταν κυρίως στην ημερομηνία διεξαγωγής της, την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου κάθε σχολικού έτους. Λαμβάνοντας υπόψη μας τόσο τις προτάσεις των διευθυντών όσο και τις ιδιαιτερότητες του λυκείου ως σχολικός σύμβουλος και πρόεδρος της ΠΕΝΕΛΦΑ προτείνουμε η Πανελλήνια Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού να πραγματοποιείται στις 6 Απριλίου κατά τον εορτασμό της Ολυμπιακής Ημέρας, η οποία σε περίπτωση διακοπών Πάσχα θα μεταφέρεται την τελευταία εβδομάδα πριν τις διακοπές και ο θεματικός στόχος του προγράμματος να γνωστοποιείται με την έναρξη της σχολικής χρονιάς.

Αθήνα, 29.5.2017